

Het jawoord – J.J. Cremer

Niet tevergeefs had Klaas - de knappe visschersgezel, aan Sanne - de blozende maagd - zoo menigmaal gezegd, dat ie altayd an 'r dacht as ie niet bay d'r was.

Niet tevergeefs had hij haar zoo dikwijls een schuchteren zoen op de mollige lippen gedrukt en een 'atjuus' komen brengen, wanneer hij ter vischvangst met de pink in zee moest; want zeker was het dat Sanne van hem hield, veel van hem hield, al zei ze soms tegen anderen dat het niewaer was.

'Jae Sanne,' zei Klaas op een Zondag-avond nadat hij een uurtje bij haar aan 't raam had staan keuvelen: 'daer ginder aen strand loopen er weer komsie komsa, as Pleun zayt, 'eertjes en mooi juffertjes, arm in arm van geweld; maer zieje, as 'er éen bay is die 't zoo meent as ikke, zie, dan mag ik geen visch meer aanboord zien.'

'Maer Klaes, je zayt 'et,' sprak Sanne: 'en je hebt al zoo dikwels 'ezayd wat je nou zayt; maer hoor reis, wat heb ik er aen?'

'Hoe meen je Sanne?' vroeg Klaas.

'Nou, as ik ronduyt zal zegge,' hakkelde het meisje, terwijl ze voor zich zag: 'dan vraeg ik....' maar wàt ze vroeg bleef in den steek.

'Wallief....?' zei Klaas die niet begreep dat Sanne een formeele declaratie verlangde.

'As ik dan zegge zel,' sprak het meisje na eenig zwijgen: 'je hebt al zoo lang gereld van ditte en datte en meer as genoeg; maer weetje, van 't éene - daer kwam nog geen woord van.'

'Hê?' vroeg Klaas: 'van 't éene....?' en juist wilde hij een wijsgeerig onderzoek beginnen, toen een stem in de woning klonk, en Sanne met een: 'Goe rayse Klaes,' van het venster verdween.

Klaas was schrikkelijk bleu, want Sanne's vader, den ouden Jaap, had hij nog niet onder de oogen durven zien sedert hij zijn blik op Sanne vallen liet. Aan 't meisje zelf had hij wel durven zeggen dat ze ayseliek knap was en 'n zoet zoutje; hij had ze wel, zooals gezegd werd durven zoenen, vooral wanneer de zon in zee was, maar van 't éene had hij nog niet gesproken.

[p. 14]

Toen Klaas half mistroostig, maar verliefd tot in de haarpunten toe, zich van Jaap's woning verwijderde, toen dacht hij er gedurig over wat Sanne toch met dat éene mocht bedoeld hebben. 't Werd hem gaandeweg duidelijker: rond moest hij verklaren, dat hij haer tot zijn wayf wilde; haer moest hij om het jaewoord, en d'ouden Jaep om den toeslag vraegen.

Inweerwil dat Klaas die overtuiging bekwam, verliepen er nog wel twee maanden eer hij ertoe geraakte om Sanne te zeggen wat hij werkelijk wilde. Eindelijk waagde hij het, en 't antwoord: 'Nou Klaes, ik wil wel; as jay me trouw bent dan heb ie m'n jaewoord,' klonk den jongen nog zoeter dan zoet in de ooren. De oude Jaap die ondanks zijn jaren nog helderziende was, en den wind allang uit het zuiden had zien waaien, zei, - toen Klaas tenlaatste schuchter voor hem stond en iets van zijn wenschen brabbelde, dat Sanne oud en ways genoeg was om te weten wat ze doen moest; dat hij Sanne en Klaes zijn zegen gaf, en wenschte dat ze met zuynigeid brood zouwe 'ebben, en gelukkig vaeren, as ze toekomende May man en vrouw zouwe zayn.

't Najaar was stormachtig.

Op zekeren avond zat Sanne met Pleun en Mie en nog eenigen op een der hoogste duinen nabij 't strand, en tuurden ze of de beide pinken, die al sedert eenige dagen vruchteloos werden gewacht, ook eindelijk in 't gezicht kwamen.

De nacht daalde, en Sanne en hare bekenden keerden met de somberste voorstellingen huiswaarts. O! wat huilde ze bitter toen ze 't schrале avondbrood had nedergezet..... Als de pink eens vergaan; als Klaas eens..... O hemel! dat zou ontzettend zijn.

Ze kon dien nacht niet slapen; de storm loeide verschrikkelijk, en het gebruis der golven was op uren afstands te hooren.

Nog had het beangste meisje geen oog geloken toen de morgenschemering mat en droevig door de verweerde ruitjes drong.

Spoedig verliet zij haar leger, en spoedde zich weder naar de duinen, om op de golven te staren die haar beminde wellicht ten onheil waren geworden.

‘Och Sanne! Sanne! most jay me nog in 't gemoet komme om 't aekelige nieuws te 'ooren,’ riep Pleun, de vrouw van Arie, het meisje terzijde tredende: ‘Mens! Mens! O God! m'n arme kinders!’ Sanne ontstelde hevig: ‘Pleun wat zay je!’ riep ze angstig: ‘weet je van Klaes ook?’

‘Verlore! mens, verlore!’ gilde de vrouw: ‘De pink van Schelle heeft z'n roer gehouwe, maer Arie en Lammert en Klaes zayn met de boot omeslaege.’

‘Klaes! Klaes!’ riep Sanne luide en stoof het mulle duinpad at.

[p. 15]

het vlakke strand over, tot nabij de plek waar de ebbende baren brulden en schuimden, en riep er den minnaar bij de zoetste namen, en tuurde naar die hoogste golven van verre, als begeerde zij van die onstuimigen haar geliefde terug.

Veel werd er gegeven, machtig veel voor de weduwen en kinderen der verongelukte visschers, en ook voor de weduwe Mar, die in haar zoon Klaas - althans voor een groot deel - haar kostwinner verloren had. De bedroefden, ze kregen geld inplaats van hunne dierbaren weder, en de rijken in de stad meenden dat die armen er beter aan toe waren dan te voren.....?

En Sanne, Sanne miste den beminde dien zij haar jawoord schonk; maar zij, natuurlijk, zij ontving geen zilver - waarvoor zou men háar ook gegeven hebben? - Sanne had zich in haar leed over niets te verblijden, maar treurde, en dacht altijd aan Klaas, die nu zoo diep op den bodem der kille zee temidden van allerlei zeegedrochten lag, voor wie zijn lichaam nu tot spijs strekte. - of.... die misschien ook, nog leefde.... ja waarom niet, misschien door een wonder gered.....?

Niets strekte Sanne tot troost bij haar droevig verlies dan die laatste gedachte alleen. - Maar toch ruim een jaar na dien treurigen morgen, daagde er onverwachte uitkomst voor de dochter van den ouden Jaap, tenminste zooals de dorpingen zeiden, die er den mond van vol hadden.

Evert de jager, met een gouden band om zijn hoed, en mooie knopen aan zijn rok die met rood scharlaken versierd was, Evert de jager had aan 't strand gewandeld, en Sanne gezien. Haar terzij gekomen, had hij haar mooie woordjes gegeven, en gezegd meer nog dan Klaas haar voorheen gezegd had.

Veel had Evert gepraat, en van moois en gemak; en de derde maal dat hij haar weer vond, had hij gevraagd om datgene wat Klaas had bekommen.

Gek was ze geweest. Onnoozel bloedje! ‘Nee,’ had ze 'ezayd: ‘Klaes heb ik trouw beloofd en m'n jaewoord 'egeven. Als God 'em rays 'espaerd had..... wie weet'..... wát zou ie zegge!?’

Gek was ze geweest, stapelgek! 'En voornaeme jaeger, jaegervrouw; mooi 'uis! mooie kleeren! as Klaes 'r wat aan had dat z'm bedankte, maer Klaes, kayk, Klaes was zoo dood as 'n pier. - Dat zeiden de dorpingen.

Maar Sanne..... wilde niet. - Geen smeeken had den jager gebaat. Zes jaren zou ze biddende wachten en haar jawoord gestand doen.

't Was een lente-middag. Met ‘garnaet’ was Sanne naar stad geweest en naderde met haar ledige manden haars vaders huisje.

Ha! 't oude liedje: Klaas is teruggekomen en.....

Mis, Klaas is er niet; maar, kort geleden was er een persoon uit stad gekomen die de volgende tijding aan de weduwe Mar -

[p. 16]

de moeder van den vermisten Klaas - had overgebracht. Uit Kopenhagen had de Deensche gezant, onder couvert, een briefje ontvangen, 'twelk door een Deensch koopvaardij-kapitein op zijn jongste reis in een drijvende flesch was gevonden. Op de buitenzijde van het briefje stond, zeer slecht met potlood geschreven: Aan mijne Moeder weduwe Aagje Mar en mijn lief Sanne te Schevelinge in Holland.

Vrouw Mar die zoo menigmaal met Sanne had getreurd, kwam, toen Sanne naderde, Jaap's woning uitloopen, en het verraste meisje haar briefje voorhoudende, riep ze in vervoering, terwijl de tranen haar over de ingevallen wangen biggelden: ‘Sanne! Sanne! mens, lees, misschien leeft m'n jonge,

m'n Klaes nog!'

En Sanne liet de leege vischmanden van ontsteltenis vallen en nam bevende het briefje, waarop bijna onleesbaar het volgende geschreven stond:

'Ikke, Arie en Lammert zijn al drie dagen aan het zwalken met de boot, hebbe haas geen eete, en weete niet wat God wil maar zien een driemaster verweg. M'n hemd hewwe op een haak en schreeuwe doen we ook, as God wil zijn we gered. God zegen je allemaal de groete in den Heere ook van Arie en Lammert aan Pleun en kinders en Mie maar 't meest van mijn aan Moeder hou je maar taai en Sanne dat zij Klaas niet vergeet. Als deze terecht kom dan zij God met ons en u allemaal uw zoon en minnaar Klaas Mar.

Waar we benne weete we niet.'

't Zal niemand bevreemden dat ze 's avonds bij elkaar zaten, Aagje Mar, Pleun, Mie en Sanne, en dat ze nu eens huilden en dan weer lachten, en besloten altezamen God aan te roepen om behoudenis voor hen die ze reeds zeker hadden verloren gewaand.

De drie schipbreukelingen opgemerkt, en aan boord van den koopvaarder overgebracht, moesten de reis naar San-Francisco mede maken, zoo er althans geen schip werd gepraaid dat hen terug kon voeren.

Het laatste gebeurde niet; en ze landden mede in de oorden, waar er zoo velen heentogen om den dood in het goudbed te vinden.

Zij landden er, en wellicht hadden ook zij er den dood gevonden, zoo ze liever goud voor zich zelve dan visch voor anderen hadden gezocht. Lammert, ongelukkig! stierf aan een kwaadaardige koorts; maar Klaas en Arie, ze vonden na drie jaren zwoegens - waarin zij een aardigen duit vergaarden - gelegenheid om met een Engelsch schip de terugreis als matroos mede te maken. Ze kwamen in Engeland, en vijf weken later keerden ze, wel veranderd, maar flink en gezond, in hun geboorteplaats weder.

O men kan zich gemakkelijk de diep bedroefde en hevig teleur-

[p. 17]

gestelde vrouw voorstellen die haar Lammert niet terugzag; maar zeker eveneens de gelukkigen - Pleun met haar Arie en de kinderen; en Aagje Mar met haar Klaas en haar aanstaande schoondochter, die allen juichten tezamen, en God dankten, ontelbare malen.

Zij dankten God; maar uit de volheid van 't hart dankte ook Klaas zijn Sanne, dat zij zich niet door een gouden band en mooien rok had laten bekoren, maar hem het jawoord had laten behouden in zulke omstandigheden.

En nu zijn ze man en vrouw, en Klaas roemt voortdurend zijn Sanne. En gisteren nog sprak ie, terwijl hij haar zoende dat 't klapte:

'Mocht aen rayk en arm 'et jaewoord zoo vast zayn as bay m'n lieve wayf; bay 'aer was 't 'en kaebel!'